

Vergaderjaar 1986–1987

19775

Invoering van de structuurregeling voor grote coöperaties en voor grote onderlinge waarborgmaatschappijen

Nr. 9

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 3 september 1987

Algemeen

De duidelijkheid omtrent eventuele wijziging van de structuurregeling en inzicht in het belang daarvan, die de leden van de fractie van de C.D.A. wensen, wil ik gaarne geven voor zover dat in de huidige stand van de meningsvorming mogelijk is. De Sociaal-Economische Raad heeft in overgrote meerderheid, waaronder alle gekozen leden, bepleit de bezwaargronden in de structuurregeling te handhaven. Ik zie geen goede reden dit advies in de wind te slaan en zal geen verdere uitbreiding voorstellen dan uit dit wetsvoorstel blijkt. Wat de fasering betreft, ben ik het met de raad eens dat het van belang is dat informeel wordt overlegd voordat de wettelijke procedure tot (her)benoeming van een commissaris wordt ingezet. De ervaring leert trouwens dat vooroverleg veel voorkomt.¹ Het maatschappelijke belang van een goede verstandhouding tussen raad van commissarissen, algemene vergadering, ondernemingsraad en bestuur in een structuurvennootschap is groot, maar deze laat zich niet voorschrijven. De wetgever kan daaraan bijdragen door geen wettelijke beletselen op te werpen of te laten voortbestaan. Hiermee is het belang van de gedane voorstellen aangegeven. Zoals in de memorie van antwoord is aangekondigd, zal de regering nog een standpunt bepalen over de voorstellen in het advies van de Sociaal-Economische Raad.

Het verschil tussen «afhankelijke maatschappijen» en dochtermaatschappijen, waarnaar deze leden vragen, is het volgende, gemeten naar de omschrijving van dochtermaatschappij naar geldend recht. Het begrip «afhankelijk maatschappij» is het ruimste: alle dochtermaatschappijen zijn tevens afhankelijke maatschappij. Daarenboven zijn afhankelijke maatschappij de maatschappijen waaraan precies 50% van het kapitaal wordt verschaft, dochters, kleindochters enz. daarvan en de maatschappijen waaraan precies 50% van het kapitaal wordt verschaft door een of meer van de andere afhankelijke maatschappijen. Dit volgt uit de Wet van 25 maart 1987, Stb. 112 (artikelen 152 (nieuw) en 262 (nieuw) boek 2 BW). Wanneer het aanhangige wetsvoorstel over de geconsolideerde jaarrekening (19813) kracht van wet zal hebben, worden de verschillen groter, omdat dan de zeggenschap een beslissende rol zal spelen in de omschrijving van «dochtermaatschappijen».

¹ H. J. M. N. Honée, De benoeming van commissarissen bij grote vennootschappen, 1979, blz. 87 e.v.

De mogelijkheid om, wanneer de structuurregeling niet geldt, commissarissen te laten benoemen door derden, wordt ongewijzigd bestendigd. In het te schrappen artikel 47 steunde de mogelijkheid op de verwijzing naar artikel 37; in het nieuwe artikel 57a, lid 1, eveneens. Voor gewone verenigingen betekent het schrappen van artikel 47 slechts dat de vrijheid van de statuten om anderen met de benoeming te belasten, geen beperking meer zal kennen.

Artikelen

Op de vragen en voorstellen van de leden van de C.D.A.-fractie ga ik gaarne in.

Artikel 57a

Aan het verzoek om een bepaling voor te stellen over vertegenwoordiging in geval van strijdig belang met een bestuurder of commissaris zal ik gaarne tegemoet komen, zodat blijkt dat de Kamer zich daarmee in meerderheid kan verenigen.

Artikel 63d, eerste lid

Het voorstel om een vrijstelling voor coöperaties die hun onderneming hebben ondergebracht in een dochtermaatschappij die structuurvennootschap is, aan strakkere voorwaarden te binden, neem ik op de door hen genoemde gronden over. In de bewoordingen wordt rekening gehouden met afhankelijke maatschappijen buiten Nederland.

Artikel 63h, eerste lid

Het stellen van de eis van Nederlandserschap voor een commissaris zal veelal in strijd zijn met de artikelen 52 en 58 van het EEG-verdrag. Uitzonderingen op die artikelen zijn in het verdrag zeer beperkt. Zie de artikelen 55 en 56, waarop wellicht bij voorbeeld een uitzondering kan worden gegrond in vennootschappen waarbij de landsverdediging zo zeer is betrokken, dat het een belang van openbare orde is. Mogelijkerwijs zal de rechter ook aan andere bepalingen of aan het stelsel van het verdrag de vaststelling ontlenen dat daarin een vorm van uitzondering ligt besloten. Bij ontbreken van rechtspraak kan ik hierover nauwelijks uitspraken doen die houvast bieden. Voor de eis van ingezetenschap geldt hetzelfde, indien die een verkapte discriminatie naar landaard zou inhouden, hetgeen er mede van afhangt of voor dat vereiste een andere goede reden bestaat.

Met mijn uitspraak over «hechte banden», waarnaar in het eindverslag wordt verwezen, heb ik op concernbanden gedoeld. Overigens houdt mijn mening dat kennis van de sociaal-economische verhoudingen in Nederland doorgaans van een commissaris mag worden verlangd, wil hij geschikt bevonden worden, geen instemming in met de gedachte om kennis hiervan als een zelfstandig vereiste voor benoembaarheid tot commissaris te stellen in de statuten. Benoembaarheidsvereisten in de statuten moeten duidelijk zijn. Rechtsonzekerheid kan ontstaan, wanneer geldigheid van een commissarisbenoeming in twijfel kan worden getrokken op grond van een ongeregelde toets van een ongedefinieerd niveau aan kennis op een vaag omgrensd vakgebied.

Artikel 63h, tweede lid

De bepaling in artikel 63h, lid 2, is mede gegrond op de overweging dat vele coöperaties een verlengstuk zijn van de bedrijven der leden. Beperking van de regel tot coöperaties die dit karakter hebben zou een moeilijk uit

werken en toe te passen regeling vergen, waarvan de wetgever zich zonder dringende noodzaak behoort te onthouden. De regel zou tot gedingen voeren in de onvermijdelijke randgevallen en rechtsonzekerheid brengen voor coöperaties die geleidelijk de grens overschrijden. Beide gevolgen zie ik als beletsel voor zo'n regeling. Wat de evenwichtigheid tussen de invloed van leden en van werknemers betreft, de ondenemingsraad behoeft niet ieder lid als commissaris te aanvaarden. Hij mag ook tegen een voorgedragen lid bezwaar maken op de wettelijke gronden. De bepaling vindt mede haar grond in de vrees dat in een nauw met de leden verbonden coöperatie scherpe tegenstellingen gaan ontstaan met een raad van commissarissen die bestaat uit niet-leden. De omvang van de behoefte kan ik moeilijk peilen. Gelet op de belangrijke bevoegdheden die de raad ingevolge artikel 63j zal hebben, verwacht ik niet dat de behoefte aan de bepaling staat of valt met de omstandigheid of het bestuur geheel uit leden bestaat.

De nota van wijziging

Artikel 53, lid 2

Krachtens de Ziekenfondswet zijn ziekenfondsen stichting of onderlinge waarborgmaatschappij. Naar de letter zouden zij evenwel niet onder de voorgestelde omschrijving vallen, omdat zij geen overeenkomst tot verzekering sluiten, maar ieder verzekerd houden die zich bij hen heeft aangemeld uit hoofde van de wettelijke verzekeringsplicht. In de uitbreiding van de omschrijving wordt hiermee nu rekening gehouden. De woordkeus laat de mogelijkheid open dat ook niet-leden worden verzekerd, zoals lid 3 toestaat aan andere coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen. De nieuwe omschrijving brengt niet het vereiste mee dat slechts verzekerden lid kunnen zijn. Lidmaatschap van medewerkers en anderen blijft mogelijk, evenals tot dusverre.

Artikel 58a

Dit artikel vervalt in verband met de hierna voor te stellen vereniging van artikel 50a.

Artikel 62

Ofschoon onderdeel a geen betrekking heeft op ziekenfondsen, die immers geen overeenkomst lopende hebben met hun verzekerden, wordt de tweede zin aangepast ter vermindering van misverstand. Daarbij vervalt het vormvoorschrift «in de verzekeringsovereenkomst». Artikel 53, lid 4, nodigt de waarborgmaatschappijen niet uit van de mogelijkheid om niet-leden te verzekeren een ruim gebruik te maken. Extra beletselen in de wet zijn daarnaast niet nodig.

Artikel 63 d

De wijziging is hiervoor al toegelicht.

Artikelen 10 en 11

Deze bepalingen worden alsnog aangepast aan het voorstel de coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij tot een afzonderlijke rechtsvorm te maken die niet onder de aanduiding «vereniging» is begrepen. Ruimer strekt de wijziging niet: de artikelen 1, lid 3, en 18, beletten rechtstreekse toepassing op openbare rechtspersonen en op kerkgenootschappen. Stichtingen hebben geen algemene vergaderingen, zodat de bepaling voor stichtingen niet rechtstreeks geldt.

Artikel 20a

Gebleken is dat lid 7, dat is ingevoegd bij de Wet van 21 april 1987, Stb. 209 (Fusie van verenigingen en stichtingen), te star is en gewenste fusies van bij voorbeeld ziekenfondsen belet. Daarom wordt de bepaling versoepeld. Wil een coöperatie of waarborgmaatschappij waarvan de leden beperkt of volledig aansprakelijk zijn, zich omzetten in een stichting, dan zal zij de aansprakelijkheid moeten opheffen voordat zij tot fusie kan overgaan.

Artikelen 50a en 300a

De hier voorgestelde wijzigingen zijn ontleend aan een suggestie aan mij van de heer mr. F. J. P. van den Ingh van de Rijksuniversiteit te Utrecht. Hij heeft de gedachte geopperd om de aansprakelijkheid van commissarissen voor een misleidende voorstelling van zaken in de jaarrekening niet te regelen in een nieuw artikel 58a maar, op de zelfde wijze, door verwijzing in artikel 50a. Die bepaling is van toepassing op alle coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen. Zij geldt bovendien voor verenigingen die aan de heffing van vennootschapsbelasting zijn onderworpen. Ook daarbij past de bepaling immers op de zelfde gronden als de aansprakelijkheid overeenkomstig de artikelen 138 en 149. Hetzelfde geldt voor de aansprakelijkheid van bestuurders voor de jaarrekening. Deze wordt vastgelegd door in artikel 50a ook te verwijzen naar artikel 139. Ten slotte wordt voorgesteld ook naar artikel 131 te verwijzen. Voor commissarissen wordt daarnaast reeds verwezen via de verwijzing naar artikel 149 dat zelf naar artikel 131 verwijst. Zo wordt bereikt dat eventuele gedingen tegen alle bestuurders en commissarissen worden behandeld door de rechter van de statutaire zetel van de rechtspersoon. Dit voorkomt versnippering.

Artikel 50a vindt in artikel 300a zijn tegenhanger voor bestuurders en commissarissen van stichtingen die aan de heffing van vennootschapsbelasting zijn onderworpen. Ook in dat artikel wordt daarom een eendere wijziging voorgesteld.

Artikel 14 en 2525

De weergave van de te wijzigen, geldende wet is verbeterd.

Artikelen 310 en 333

De afzonderlijke vermelding van coöperaties en onderlingen is ook nodig in deze, onlangs in werking getreden, bepalingen.

Artikel 319

Een over het hoofd geziene tikfout in een bepaling die ongewijzigd had moeten blijven, wordt hersteld.

Artikel 334

Een eerst onlangs opgemerkte onduidelijkheid in de fusieregeling die al sinds 1984 geldt, wordt opgeheven. In lid 3 wordt artikel 317, het vereiste van een besluit van de algemene vergadering, niet van toepassing verklaard, waarbij ervan werd uitgegaan dat de moedermaatschappij bij een driehoekfusie aandelen toekent, zodat de regels voor besluitvorming tot uitgifte van aandelen zouden gelden. Daaraan kan worden getwijfeld. Het uitreiken van aandelen bij fusie heeft de wetgever niet als uitgifte opgevat. Bij het zwijgen van de wet zou daarom een beroep kunnen worden gedaan op de artikelen 107/217 (de algemene vergadering heeft de bevoegdheden die niet aan het bestuur of aan anderen is toegekend).

Ten slotte zijn er fusies mogelijk waarbij geen nieuwe aandelen worden toegekend, maar uitsluitend ingekochte eigen aandelen. Om alle twijfel weg te nemen, wordt in lid 2 de regel opgenomen dat, ook als slechts ingekochte aandelen worden uitgereikt, de regels voor besluitvorming tot uitgifte van aandelen zullen gelden. Die regeling hangt van de statuten af. Zwijgen die, dan moet de algemene vergadering besluiten.

In lid 3 stond de onlogische combinatie: de artikelen 312-329 met uitzondering van artikel 330. Dat wordt hersteld.

Artikel 34 en 34a Ziekenfondswet

In onderlinge samenhang volgt uit de artikelen 34, lid 4, en 34a van de ziekenfondswet dat ziekenfondsen hetzij stichting hetzij onderlinge waarborgmaatschappij moeten zijn. Alle bestaande ziekenfondsen voldoen aan dit vereiste, dat nu met zoveel woorden in de wet wordt opgenomen. Met de wijziging wordt het misverstand weggenomen dat ten gevolge van dit wetsontwerp zou kunnen rijzen wegens het woord «vereniging» in de artikelen 34 en 34a ter aanduiding van een onderlinge waarborgmaatschappij. In het nieuwe onderdeel a wordt de stichting, als kortste woord, het eerst genoemd.

Artikel XIXA (werknemerscoöperatie)

Omdat te verwachten is dat wetsvoorstel 19 910 ongeveer tegelijk met dit wetsvoorstel kracht van wet zal verkrijgen, worden ook daarin de benamingen aangepast.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes